

Teaterloftet

Gröndelag teater

75/76

MASKESPILL

av Jökull Jakobsson

Fra venstre: Brita Rogde,
Helga Wendelborg, Inger
Worren, Gerd Jørgensen
og Ragnhild Hiorthøy.

18go 83970

MASKESPILL

(Værelse 213)

av Jøkull Jakobsson

Oversatt av Ivar Eskeland

- Regi : Jens Bolling
- Scenografi : Ida Fredriksen
- Koreografisk assistanse : Peter Berg
- Inspisient : Finn Erlandsen
- Lys : Trygve Olsen
- Lyd : Jan E. Indergaard
- Musikk-konsulent og ansvarlig tekniker : Pelle Arntzen
- Sufflør : Anni Jensen

- Lovisa den eldre, Peters mor : Inger Worren
- Dora, enke etter Peter : Gerd Jørgensen (gjest)
- Lovisa den yngre, Peters datter : Brita Rogde
- Stella, Peters elskerinne : Helga Wendelborg
- Anna, hushjelp, Peters søster : Ragnhild Hiorthøy
- Albert, arkitekt, Peters klassekamerat? : Arne Reitan

TO KORTE PAUSER

NORGES-PREMIERE: 28. november

Programredaksjon: Johan Jensen
 Fotos: Roar Øhlender
 Ansvarlig utgiver: Kjell Stormoen

*Arne Reitan som Albert
og Ragnhild Hiorthøy
som Anna.*

FORFATTEREN

JÖKULL JAKOBSSON er født 14.9. 1933 i Neskaupstadur i Nordfjörður på Island. Hans far, presten Jakob Jónsson, er en kjent skuespillforfatter. Jökull flyttet med foreldrene sine til Canada og bodde der fra 1935 til 1940. Han ble student i Reykjavik 1953, og studerte deretter i Wien, London og Reykjavik. Han har vært dagbladjournalist og redaktør for ukebladet Vikan, men arbeider nå mest som kringkastingsmann og forfatter. Har utgitt tre reiseskildringer fra inn- og utland, 4 romaner og en novellesamling. Best kjent er han likevel som skuespill- og hørespilldikter. Han har i alt fått fremført 16 stykker i radio eller på scenen.

MASKESPILL

Arkitekten Albert er regionforsker og byplanlegger. Han kommer til en liten by ved kysten og tar inn på hotell og blir tildelt værelse nr. 213. Han får en telefon fra en dame som sier at han har gått i samme klasse som hennes avdøde mann Peter. Arkitekten avlegger henne en visitt, og treffer også andre kvinner som har stått Peter nær. Etter hvert hender overraskende og uforklarlige ting, og det er noe mystisk omkring Peter og hans død.

Mere skal vi ikke røpe av handlingen. Vennligst la begivenhetene være overraskende også for dem som ennå ikke har sett forestillingen!

Hva slags skuespill er dette?

Krim-grøsser? Lystspill? Moderne absurd teater? Alvorlig psykologisk drama? Ja, det er alt dette. En svart komedie med enkelte absurde innslag. En munter lek med noe så alvorlig som identitetsbegrep. Vi har valgt å kalle stykket «Maskespill». Vi synes det kommer nær det forfatteren har kalt det: «Grimurdans», det skulle direkte oversatt bli «Maskedans». Da stykket ble satt opp på Islands nasjonalteater tidligere i år, valgte man å kalle forestillingen «Værelse 213» med undertittel «Peters mandolin». Den første tittelen understreker «krim-grøsseren», den andre komedien.

Arne Reitan (Albert), Gerd Jørgensen (Dora), Helga Wendelborg (Stella), Brita Rogde (Lovisa den yngre), Inger Worren (Lovisa den eldre) og Ragnhild Hiorthøy (Anna).

Arne Reitan som Albert
og Gerd Jørgensen som
Dora.

Den tittelen vi har valgt, forteller hva forfatteren har ment å si oss med stykket. Er du deg selv overfor de mennesker som står deg nærmest i livet? Eller er det maskespill, et rollespill du driver?

Har du selv valgt den rollen du spiller? Eller er den påtvunget deg? Nå i kvinneåret har vi hørt meget om det «kjønnsrollemønster» som mannssamfunnet tvinger kvinnen inn i. I vårt stykke er det 5 kvinner som tvinger mannen inn i en rolle som han ikke kan greie. Har forfatteren snudd saken slik på hodet for å erte kvinnene i deres kamp for frigjøring? La oss håpe at ingen ser så ensidig og humørløst på det at de kommer til et slikt resultat. Enten vi er kvinne eller mann driver vi et spill med hverandre hvert øyeblikk på dagen. Jo nærmere et menneske står oss, jo mere føler vi oss presset inn i en rolle som ikke er vårt egentlige jeg. Dette rollespill foregår hele tiden, men i dagliglivet presser vi hverandre inn i spillet på det underbevisste plan. Derfor ser vi det ikke så tydelig. Hos personene i vårt stykke **ser** vi det. Dette kan virke «absurd». Forfatteren viser oss det med megen humor. Vi håper vi har fått den frem i forestillingen, og ønsker dere god fornøyelse.

Jens Bolling

*Gerd Jørgensen (Dora),
Brita Rogde (Lovisa d.y.),
Helga Wendelborg
(Stella), Arne Reitan
(Albert), Inger Worren
(Lovisa d.e.) og Ragnhild
Hiorthøy (Anna).*

Jökull Jakobsson

Teatersjefen ved Islands nasjonalteater, Sveinn Einarsson, har skrevet denne artikkelen om forfatteren av «Maskespill», Jökull Jakobsson, og hans litterære produksjon.

Allerede som 17-årig gymnasiast ga Jökull Jakobsson ut en roman, «Begeret er tømt». En så ung debutant hadde man ikke hatt på Island siden Laxness. Men det viste seg snart at begeret langt fra var tømt, og rastløst etterfulgte hverandre en novellesamling og to romaner. Alle disse bar i seg noe som siden skulle kjennetegne Jakobssons mer modne forfatterskap, ga løfter om en prosaist som man for framtiden stilte store krav til.

Men i 1961, da Jökull Jakobsson var 28 år gammel, forsøkte han seg på nye veger: Han skrev en satirisk farse, «Pókók», som hadde premiere på Reykjavik-teatret Leikfélag Reykjavíkur. Også her lå det et løfte som snart ble innfridd: I 1963 fikk skuespillet «Hart i bak» premiere, også på Reykjavik-teatret. Det ble en framgang av stort format og slo publikumsrekorden. Denne hverdagsskildringen fra nåtidens Reykjavik, med sin mislykte og blinde forlis-kaptein, hans horende spåkvinne av en mor, sin religiøse skøyer, sin hykleriske fiskespekulant og ikke minst den opprørske slyngelen av en sønn og hans pike fra landet, hadde i seg en ekte og umiddelbar folkelige tone som i blant utviklet seg i retning av Tsjekhovsk finstemthet.

Fra denne stund var Jökull Jakobsson Islands meste spilte dramatiker. Tett på hverandre fulgte seks helaftens stykker og en del radio- og fjernsynsdramatikk. Hele denne perioden falt sammen med en frammarsj hos en mengde islandske dramatikere. I teaterhistorien har århundrets annet ti-år til nå blitt betegnet som «den islandske dramatikkens gullalder».

Men spørsmålet er om man ikke snart blir tvunget til å tenke seg om og anvende mindre kategoriske betegnelser. I det minste har islandsk dramatikk kvantitativt aldri opplevd en slik blomstring som på de siste årene. I løpet av den siste ti-årsperioden har et 30-talls forfattere skrevet mer eller mindre regelmessig for Islands tre profesjonelle teatre, de 40 amatørscenene, for radio og for TV. Og selv om ingen av disse har hatt like lett for å nå fram til andre lands ledende scener som i sin tid Jóhann Sigurjónssons skuespill, — så har i det minste Jökull Jakobssons verk, Jónas Arnason's, Oddur Björnssons, for ikke å

Arne Reitan, Ragnhild
Hiorthøy, Helga Wendel-
borg, Inger Worren, Gerd
Jørgensen og Brita Rogde

Helga Wendelborg
(Stella), Brita Rogde
(Lovisa den yngre), Arne
Reitan (Albert) og Gerd
Jørgensen (Dora).

Arne Reitan (Albert), i
stolen, omgitt av Helga
Wendelborg, Gerd Jørg-
ensen, Ragnhild Hiorthøy
og Brita Rogde.

glemme Laxness', vakt stor interesse utenlands og vært spilt litt overalt. Et radiostykke av Jakobsson, «Gullbryllupet», har vært sendt av ikke mindre enn 12 radiostasjoner.

Jøkull Jakobsson har gjennom hele sin karriere hatt et intimt samarbeid med teaterfolk, og det er ingen overdrivelse å si at han til tider har skrevet for et visst ensemble og for visse skuespillere. Den som skriver disse linjer har gjennom mange år fulgt nøye med i hans måte å arbeide på. Det er ikke uvanlig at han først kommer med 3 sider, en kort dialog, et utkast til en idé, siden kanskje 7 sider og deretter 11. Men så plutselig to akter, skrevet i en poetisk raptus. Men det innebærer ikke at han mener seg ferdig. Tredje eller fjerde gangen setter man i gang med å prøve på stykket. Men rett som det er blir en hel scene skrevet om i prøvetiden, ja, det kan dreie seg om en hel akt. Det blir et delvis frustrerende, delvis uendelig inspirerende «gi-og-ta»-forhold mellom han og ensemblet under arbeidsprosessen.

Jakobssons tredje stykke, «Sjøvegen til Bagdad», var også en hverdagsskildring fra Reykjaviks bakgater der en romantisk lengsel etter renhet, tilbake til naturen, til noe opprinnelig, — konfronteres med byens grå og bitre virkelighet. I sitt neste stykke, «Sommeren -37», forflytter forfatteren seg til et gammel aristokratisk boligstrøk, samtidig som han begynte å rendyrke sin intellektuelt og artistisk lekfullt raffinerte dialog. Denne linjen fortsatte i «Domino» der Jakobsson på Pintersk vis snur opp ned på begreper som tid og sted, minne og innbilning, innlevelse i andres jeg og i sitt eget jeg.

Da Reykjavikteatret feiret sitt 75-årsjubileum ble det utlyst en dramatikerkonkurrans. Jøkull Jakobsson delte anonymt førsteprisen med Birger Sigurdsson, en interessant, ung radikal dramatiker. Jakobssons prisbelønte stykke bar tydelig sin opphavsmanns merke i mestringsen av en levende og effektiv dialog. Men ellers var stykket i det minste en «avstikker», en personlig følt skildring av to unge menneskers kjærlighet og ensomhet på et asyl for «ikke normale».

Neste stykke, «Klukkustrengir» (Klokkestrenger) var et bestillingsverk for teatret i Akureyri hvor det fikk en riktig finstemt

tolkning. Deretter ble det spilt på Nasjonalteatret som en stilisert farse med bl.a. en naken mann promenerende på scenen i funksjon som en slags katalysator. Hentydninger til dette fins i hans neste stykke, «Maskespill» (som på Island ble oppført under tittelen «Værelse 213» med undertittelen «Peters mandolin»). Det ble skrevet direkte for Nasjonalteatret og hadde premiere i januar 1975. Jakobsson morer seg med slikt, lik som hos Balzac kan en biperson dukke opp som hovedperson i neste verk.

I «Maskespill» fortsetter Jakobsson sin lekfulle identitetsjakt med sprang i tid og rom (og med en ironisk vri på kvinneåret.) Det er jo morskap det hele, men man holder på å kveles av denne morskap.

«Maskespill» (Værelse 213) planlegges nå oppført på en off-Broadway-scene i New York, «Domino» skal opp på en tysk scene i løpet av kort tid, Det Kongelige Theater i København har kjøpt «Sommeren -37» og «Hart i bak» har vært spilt i England, Irland og på Færøyene.

*Helga Wendelborg
(Stella), Brita Rogde
(Lovisa den yngre), Gerd
Jørgensen (Dora) og Arne
Reitan (Albert).*

Sveinn Einarsson

Debuterende scenograf

— Først og fremst har det vært kjempe-gøy, og atskillig mindre nerve-preget enn jeg trodde at det ville bli.

Sier 23-årige Ida Fredriksen som med «Maskespill» på Teaterloftet debuterer som scenograf.

Selv rygger hun litt overfor uttrykket «debut som scenograf». Det blir liksom så store og høytidelige ord. Selv kunne hun tenkt seg noe mer beskjedent, slik hun selv er.

Beskjeden har hun imidlertid ikke vært når det gjelder å skaffe seg utdanning og teatererfaring: Artium i Oslo, hvor hun er født, et års dekorasjons- og reklameskole, halvt år på tegneskole mens hun tok kveldskurs i scenografi, og nå går hun tredje og siste året på Kunstscolen i Trondheim (tegne- og malelinja på kveldstid).

— Da jeg visste at jeg var blitt tatt opp ved Kunstscolen i Trondheim fra høsten -73, tok jeg kontakt med Trøndelag Teater og ble en slags hospitant på huset. Tilbrakte mye tid i Prinsens gate og lærte veldig mye av det, — på systua, i malersalen og som rekvisitør i fjorten

dager. (Etter et år begynte hun faktisk å få lønn også). Men ennå er jeg ikke fast ansatt. Det kan også være en fordel. Da står man jo fritt til å gjøre det man vil om noe annet skulle dukke opp.

— Det har så vidt vi forstår vært en travel høst?

— Ja, bevars. Jeg har også tegnet dekorasjonene til Studenter-UKA, jobbet som kulissesjef sammen med en annen, arbeidet med «Maskespill» og dessuten på fritiden pusset opp leiligheten min. Så det har blitt mye maling, — både på den ene og den andre måten.

— Kanskje ikke så mye på skolen?

— Nei, den er blitt noe forsømt. Men jeg har snakket med læreren min om det — så det eksisterer stadig den beste forståelse, også for det at arbeidet med «Maskespill» har gitt god praksis.

Men jeg har fått oppleve at det er noe helt annet å jobbe med profesjonelle. Jeg er kjempeglad for at jeg har fått den sjansen, også for den støtte og forståelse jeg har fått hos en så erfaren teatermann som Jens Bolling. Han skjønner at det ikke er så lett å være debutant. Men jeg har vært mindre nervøs enn jeg fryktet. Når avgjørelsen var tatt om at jeg skulle gjøre scenografien i «Maskespill», var det jo i grunnen bare å ta fatt —.

— Og nå —?

— Det eneste jeg vet sikkert er at jeg absolutt har fått smak for mer teater, og at jeg nå må gjøre meg ferdig med Kunsts skolen. Ellers vet jeg lite hva det blir til. Men det kan jo også være fint å ikke ha for mange planer. Jeg har fått nok av det gjennom mange års skolegang, sier Ida.

Neste forestilling
på Teaterloftet:

«Anarkistens død»

Neste forestilling på Teaterloftet blir Dario Fo's politiske og sterkt satiriske komedie «Anarkistens død» (foreløpig arbeidstittel).

Stykket er en komedie om en hendelse som fant sted i USA i 1921. En anarkist — en italiensk emigrant — «kastet seg ut» av et vindu i fjortende etasje på hovedpolitistasjonen i New York. Politisjefen erklærte at det dreide seg om selvmord.

Saken ble etterforsket, først av politiet, deretter av en oppnevnt domstol. Det ble klarlagt at anarkisten rett og slett var blitt kastet ut av vinduet av politiet under et forhør.

For å gjøre begivenheten mer aktuell og dramatisk har Fo latt handlingen foregå i våre dager, og lagt det hele til sitt hjemland, Italia.

Dario Fo (født 1926) har stått fram som komediens fornyer. Han vil bort fra teater for eliten og i stedet skape teater for folket der publikum er med i selve skapelsesprosessen i kraft av sine reaksjoner. Fo mener at innenfor teatret skal alt kunne foregå. Det gir muligheter til å bruke alle midler, selve ordet, mimen og akrobatikken hører hjemme her.

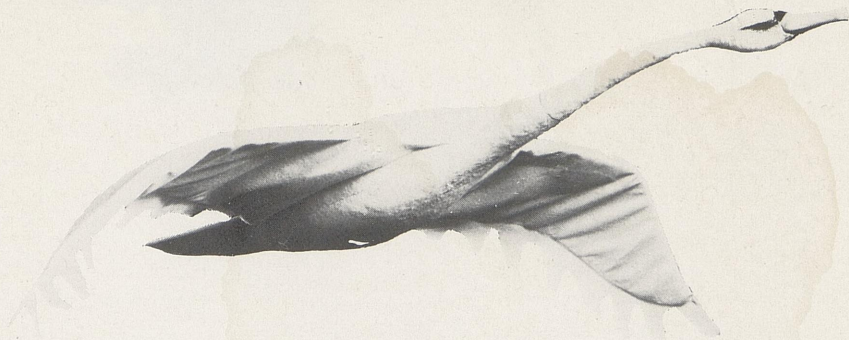
Dario Fo's stykker har flere ganger vært spilt på norske scener, men tidligere ikke på Trøndelag Teater. Fjernsynsteatret har vist «Lik i lasten» og «Tyven-tyven».

«Anarkistens død» settes i scene av Donya Feuer som tidligere denne sesongen har satt opp «Bernardas Hus» på hovedscenen. Styrbjørn Engstrøm blir ansvarlig for scenografien.

Medvirkende i forestillingen er: Knut M. Hansson, Svein Wickstrøm, Jakob Margido Esp, Egil Lorck, Geir Nergaard, Thor M. Aamodt og Ragnhild Hiorthøy.

Premiere: 27. januar.

Sesongens første barneforestilling på Hovedscenen:

DE VILLE SVANENE

DE VILLE SVANENE er en barneforestilling som er laget på grunnlag av H.C. Andersens eventyr med samme navn. Mange kjenner vel også det norske eventyret i Asbjørnsens og Moes samling. Mens den norske versjon har 12 villender og H.C. Andersen har 11 svaner, har denne barneforestillingen — slik som den framstår på Trøndelag Teater — bare 5 svaner. Ta det med ro — dette betyr ikke noe annet enn at eventyr og fortellertradisjoner alltid har gitt den enkelte historien sitt særpreg. H.C. Andersen skrev sine eventyr innenfor sin tid, og fortellingene ble dermed farget av den tidens moralbegreper og holdninger ved siden av at han selv var en genial forteller. Sara Lidman og Fred Hjelm har valgt å se på fortellingen ut fra vår egen tid, og dette har ført til at de har behandlet eventyret like fritt som H.C. Andersen gjorde.

Forestillingen på Trøndelag Teater er bearbeidet og blir satt i scene av Ola Moum. Karel Hlavaty er ansvarlig for scenografi, kostymer og dukker. Det er viktig å understreke at på grunn av stykkets innhold og tekst er forestillingen lagt opp for unger fra 9—10 år og oppover. Teatret mener at det er viktig at denne «unge ungdomsgruppen» får et tilbud på lik linje med de aller yngste, som siste sesong nå godt av dukketeater. Peter Berg er koreograf og lager bevegelser, og ny musikk blir skrevet av Jon Egil Brekke og Tor Halmrast.

Medvirkende er: Mona Jacobsen, Magnus Nielsen, Thor M. Aamodt, Jakob Margido Esp, Bjørn Fougner, Trond Lie, Øystein Langeland, Hallvard Lydvo, Øystein Selenius, Harald Brenna og Ragnhild Sølvberg.

Premiere: 11. desember

